

Statens vegvesen

Retningslinjer for tilskudd til byvekstavtaler (kap./post 1332.66)

Innhold

1 Om tilskuddsordningen	1
2 Vilkår for tilskuddet	2
3 Budsjettering, bevilgning, rapportering, oppfølging og kontroll	3
3.1 Budsjettering	3
3.2 Bevilgning/tilskuddsbrev og utbetaling	3
3.3 Prognose og rapportering	4

Disse retningslinjene beskriver tilskuddsordningen "tilskudd til byvekstavtaler" (kap/post 1332.66). Nærmere om bruk og fordeling av midler beskrives i den enkelte byvekstavtale og tilhørende handlingsprogrammer. I handlingsprogrammene må avtalepartene i henhold til den enkelte byvekstavtale finne en god balanse mellom planlegging, investeringer, drift og andre tiltak som i størst mulig grad bygger opp under nullvekstmålet. Tilskuddsmidlene må ses i sammenheng med virkemidler som bompenger, parkeringsrestriksjoner og arealbruk som ligger innenfor lokale myndigheters ansvarsområder, og som er avgjørende for å nå nullvekstmålet. I prioriteringsarbeidet har partene et gjensidig ansvar for å legge frem et faglig grunnlag som konkretiserer og dokumenterer hvordan nullvekstmålet skal nås.

Dersom det er aktuelt å benytte midler gjennom byvekstavtalene til mindre investeringstiltak på riksvei skal dette synliggjøres i budsjettinnmeldingene.

Størrelsen på de statlige tilskuddene vil kunne variere fra år til år. Bevilgningen i avtaleperioden sett under ett skal være i tråd med det statlige bidraget gjengitt i byvekstavtalen.

I disse retningslinjene brukes begrepene «tilskuddsmottaker» og «fylkeskommune» til dels om hverandre. Fylkeskommunen er tilskuddsmottaker, med mindre annet følger av tilskuddsbrevet eller er særskilt avklart med tilskuddsforvalter.

1 Om tilskuddsordningen

Gjennom byvekstavtalene har staten forpliktet seg til å yte tilskudd som skal bidra til oppnåelse av nullvekstmålet. Midlene skal brukes på konkrete tiltak som besluttet lokalt av en styringsgruppe som beskrevet i byvekstavtalen. I henhold til [statens økonomireglement](#) skal det legges opp til at tilskuddet brukes det året det tildeles. Det stilles krav til rapportering for bruken av midlene.

Midlene fra tilskuddsordningen som benyttes til drift skal komme som et tillegg til, og ikke til erstatning for, midler fra lokale myndigheter. Tilskuddsmottaker er ansvarlig for, ved forespørsel, å kunne sannsynliggjøre hvordan tilskuddet imøtekommer dette.

I Meld. St. 14 (2023–2024) Nasjonal transport plan 2025–2036 ble det lagt til grunn at finansieringsstrukturen for byvekstavgiftene skulle forenkles. Flere tilskuddsordninger innenfor byvekstavgiftene skulle samles i en ny tilskuddsordning; Tilskudd til byvekstavgifter. Færre tilskuddsordninger og mindre øremerking åpner for større fleksibilitet i bruken av midlene i byvekstavgiftene. Det øker handlingsrommet for partene til å vurdere hvilke virkemidler og tiltak som er nødvendige for å nå nullvekstmålet i det enkelte byområdet. Samtidig får de lokale partene et større ansvar for måloppnåelsen. I tråd med Prop. 1 S (2024–2025) gjelder tilskuddsordningen fra 2025 for Tromsø, Nedre Glomma og Kristiansand (da med versjon januar 2025 av retningslinjene for tilskudd til byvekstavgifter). For de fire største byområdene gjelder retningslinjene fra inngåelse av reforhandlede byvekstavgifter.

2 Vilkår for tilskuddet

Økonomiske rammer for byområdene framgår av den enkelte byvekstavgift. Det statlige bidraget i byvekstavgiftene til post 66 prisjusteres med prognose for forventet prisvekst som brukes i arbeidet med de årlige statsbudsjettene.

Tilskuddet skal anvendes for best mulig måloppnåelse i tråd med det overordnede målet i byvekstavgiftene, og kan brukes til både investeringer og drift, i tillegg til drift av kollektivtransport. Dette inkluderer også tiltak som f.eks. å utvikle nye teknologiske løsninger som kan bidra til økt måloppnåelse. Tilskuddet kan også benyttes til reduserte billettpriser på kollektivtrafikk.

Tilskuddet kan dekke kostnader til planlegging av enkeltprosjekter, og til utredningsoppgaver, som for eksempel tiltaksplaner og alternativutredninger. Dersom tilskuddet skal brukes til å finansiere midlertidige eller faste stillinger for å utføre planlegging og gjennomføring av prosjekter i porteføljen må dette skje på den enkelte parts risiko. Timebruken må føres på det enkelte prosjekt og finansieres av det enkelte prosjekts tildelte midler. Midlene i byvekstavgiften kan brukes til tiltak uavhengig av veieier. Tilskuddsmidlene skal brukes i tråd med disse retningslinjene og den til enhver tid gjeldende byvekstavgift.

Tilskuddet skal ikke dekke utgifter som fylkeskommunen/kommunen får refundert som følge av merverdiavgiftskompensasjonsloven.

Kommunenes ansvar som planmyndighet i henhold til plan- og bygningslovens (PBL) §4–1 innebærer bl.a. behandling av planer etter plan- og bygningsloven og veiledning både før og etter offentlig ettersyn og vedtak. PBL § 33–1 gir kommunene hjemmel for å kreve gebyr for private reguleringsforslag. Loven åpner ikke opp for å kreve gebyr for offentlige planer, og

det er heller ikke behandlingsfrist for disse. Rammebetingelsene for de statlige tilskuddsordningene til byvekstformål åpner ikke for å benytte de statlige midlene til å dekke kostnader til slike kommunale oppgaver.

3 Budsjettering, bevilgning, rapportering, oppfølging og kontroll

3.1 Budsjettering

Den årlige bevilgningen vedtas i statsbudsjettet. Statens vegvesen har ansvar for å gi innspill til statsbudsjettet, i tråd med innspill fra tilskuddsmottaker. Innspill fra tilskuddsmottaker til statsbudsjettet skal følge Statens vegvesens budsjettprosess og være forankret i de respektive styringsgruppene. Innspillene skal leveres innen de fristene Statens vegvesen setter for dette. Frister for innmelding til statsbudsjettet gis i de årlige tilskuddsbrevene.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddet som hovedregel brukes det året det tildeles. I budsjettinnmeldingene skal tilskuddsmottaker derfor sannsynliggjøre at det er realistisk å gjennomføre de budsjetterte tiltakene i budsjettåret. For prosjekter som krever reguleringsplan skal det for eksempel foreligge vedtatt reguleringsplan senest 31. desember året før prosjektet ber om bevilgning, og dermed to år før det aktuelle budsjettåret.

Innspillene skal være basert på fireårig handlingsprogram for byvekstavtalen som skal rulleres årlig.

I innspillet til statsbudsjett skal tilskuddsmottaker også redegjøre for nivået på forpliktelser som må håndteres i budsjettåret, samt for forpliktelser for etterfølgende budsjettår som følger av budsjettinnspillet, samt hvordan disse forpliktelsene er tenkt finansiert. Normalt følges dette opp i forbindelse med handlingsprogramprosessen.

3.2 Bevilgning/tilskuddsbrev og utbetaling

Etter at statsbudsjettet er stortingsbehandlet oversender Statens vegvesen et tilskuddsbrev til de respektive fylkeskommunene. Som forvalter av tilskuddet er Statens vegvesen ansvarlig for å følge opp at midlene brukes i henhold til økonomireglementet.

Utbetaling av tilskuddsmidlene skjer til fylkeskommunen, som også skal rapportere på bruk av midlene. Det legges opp til en trinnvis utbetaling i etterkant av mottatte tertialrapporter, med tentative utbetalingsmåneder mars, juni og oktober. Fylkeskommunen har ansvar for å forvalte tilskuddet i tråd med forpliktelsene i byvekstavtalen og disse retningslinjene. Utbetalt tilskudd kan ikke kreves tilbakebetalt med mindre tilskuddet ikke er benyttet i tråd med tilskuddsordningens formål. Store avvik mellom tildeling og prognose for forbruk, kan gi grunnlag for at staten holder tilbake midler og/eller sier opp byvekstavtalen.

Dersom det etter at budsjettet er lagt fram er ønskelig å omdisponere midler til tiltak på riksvei skal dette så raskt som mulig meddeles fra tilskuddsmottaker til Statens vegvesen.

Tiltak som er budsjettert på riksvei vil ikke bli utbetalt til fylkeskommunene, men til Statens vegvesen som vil være byggherre og gjennomføre disse tiltakene.

3.3 Prognose og rapportering

Det skal rapporteres tertialvis på prognose, fremdrift og forbruk. Avvik skal forklares, og det skal redegjøres for planen for bruk av eventuelle ubrukte midler, inkludert når midlene forventes brukt. Mal for rapportering vil bli ettersendt noen uker i forkant av rapporteringsfrist. Rapporteringen skal inngå som en del av Statens vegvesen sin tertialvise rapportering til Samferdselsdepartementet. Frister for rapportering fra fylkeskommunene vil tilpasses disse fristene, og framgå av de årlige tilskuddsbrevene. Fristene vil være tentativt primo mai og september. Fristen for årsrapporter er primo februar.

Krav til innholdet i rapporteringen vil framgå av tilskuddsbrevene eller egne oppdrag til tilskuddsmottakerne. Det kan være aktuelt å be om rapportering knyttet til utvalgte temaer, for eksempel informasjon om fylkeskommunens inntekter og utgifter til drift av kollektivtransport. Manglende rapportering kan gi grunnlag for at staten holder tilbake midler og/eller sier opp avtalen.

Det skal rapporteres årlig på måloppnåelse, og det vises til eget rapporteringsopplegg med tilhørende indikatorveileder.